

4. 12. 2000

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Náhrada škody v trestním řízení

Požadavek poškozeného na náhradu škody ve smyslu § 43 odst. 2 tr.ř. je dostatečně konkretizován co do důvodu a výše, pokud poškozený na závěr své výpovědi uvede, že žádá, aby mu "pachatel uhradil vzniklou škodu" a uvede její výši. Rozhodná je výše požadované náhrady škody tak, jak je zadokumentována ve spisu, a to i v případě když při protokolaci došlo ke zjevné písařské chybě, o jejíž opravu však poškozený nepožádal.

Požadavek poškozeného na náhradu škody ve smyslu § 43 odst. 2 tr.ř. je dostatečně konkretizován co do důvodu a výše, pokud poškozený na závěr své výpovědi uvede, že žádá, aby mu "pachatel uhradil vzniklou škodu" a uvede její výši. Rozhodná je výše požadované náhrady škody tak, jak je zadokumentována ve spisu, a to i v případě když při protokolaci došlo ke zjevné písařské chybě, o jejíž opravu však poškozený nepožádal.

Z odůvodnění:

Rozsudkem krajského soud sp. zn. 1 T 21/97 byl obviněný N. H. S. uznán vinným trestným činem loupeže spolupachatelstvím podle § 9 odst. 2, § 234 odst. 1, odst. 3 tr. zák., jehož se dopustil tak, že 25. 11. 1996 kolem 13.00 hod. po předchozí domluvě společně s Ch. K. D. v bytě v sedmém poschodí v ulici N. Frýda č. 5 v Č. B. pro pohružkou použití střelné zbraně donutili vietnamského státního příslušníka V. N. B., trvale bytem na uvedené adrese, k vydání finanční hotovosti ve výši nejméně 1 086 000,- ATS (2 734 548,- Kč), s níž Ch. K. D. uprchl na neznámé místo, přičemž obviněný byl bezprostředně po útoku na útěku dopaden příslušníky hlídkové služby Policie ČR. Za to byl odsouzen podle § 234 odst. 3 tr. zák k trestu deseti let odnětí svobody, k jehož výkonu byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 57 odst. 1, odst. 2 tr. zák. mu byl dále uložen trest vyhoštění na dobu neurčitou. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo konečně rozhodnuto, že obviněný je povinen nahradit V. N. B. škodu zaplacením částky 2 734 548,- Kč. Rozsudek nabyl právní moci dnem 22. 4. 1999, kdy vrchní soud usnesením sp. zn. 10 To 20/98 odvolání obviněného N. H. S. podle § 256 tr. ř. zamítl.

Proti citovanému usnesení vrchního soudu podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného N. H. S.

Těžiště mimořádného opravného prostředku ministra spravedlnosti je nutno proto vidět v jeho nesouhlasu s výrokem rozsudku soudu prvního stupně o náhradě škody. Nesprávnost výroku, kterým byl obviněný zavázán zaplatit poškozenému V. N. B. částku 2 734 548,- Kč spatřuje především v tom, že krajský soud vůbec účast poškozeného v hlavním líčení připustil, když ten svůj nárok na náhradu škody ve smyslu § 43 odst. 2 tr. ř., co do důvodu a výše, nekonkretizoval. Výpověď poškozeného ze dne 4. 3. 1997 (č. l. 135), že žádá, aby mu byla škoda ve výši 1 00 086, ATS nahrazena pachatelem, nesplňuje podle stížnosti pro porušení zákona náležitosti návrhu ve smyslu cit. ustanovení. Dále poukazuje na to, že soud upozornil poškozeného písemně na právo uplatnit nárok na náhradu škody nejpozději u hlavního líčení před zahájením dokazování. Nicméně poškozený tak neučinil a do protokolu o hlavním líčení pouze uvedl, že trvá na svém požadavku na náhradu škody z přípravného řízení a souhlasí se zaplacením v české měně. Krajskému soudu je zde vytýkáno, že konstatovaná žádost poškozeného na č. l. 310 o zaplacení náhrady škody ve výši 2 734 548,- Kč, nemá oporu v trestním spise. Poškozeným žádaná náhrada 1 000 086,- ATS nebyla v dalším řízení opravena ani jinak upřesněna a s přihlédnutím k aktuální hodnotě ATS (2,518 Kč za 1 ATS) mu bylo v odsuzujícím rozsudku přiznáno více než požadoval.

Nejvyšší soud přezkoumal na podkladě stížnosti pro porušení zákona podle § 267 odst. 1 tr. ř.

správnost výroku napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon porušen byl, i když v menším rozsahu, než bylo stěžovatelem vytýkáno.

Přípravné řízení v projednávané věci proběhlo při plném respektování procesních předpisů a práv obviněného na obhajobu. Nejvyšší soud nezjistil nic, co by námitky obviněného o neregulérnosti přípravného řízení, přednesené v průběhu veřejného zasedání potvrzovalo. Obviněný měl od okamžiku sdělení obvinění obhájce a při provádění všech úkonů, jichž se osobě účastnil, být přítomen i tlumočnick. Na všechny vznesené stížnosti bylo orgány činnými v trestním řízení reagováno a v tom, že jim nebylo vyhověno, nelze spatřovat nerespektování práva na obhajobu. Při studiu spisu po skončení vyšetřování obviněný ani jeho obhájce žádné námitky proti vyšetřování neuplatnili.

V souladu se stížností pro porušení zákona Nejvyšší soud konstatuje, že soud I. stupně provedl ve věci dokazování v rozsahu, umožňujícím spolehlivě zjistit skutečnosti, podstatné pro rozhodnutí o vině a trestu. Nejvyšší soud na rozdíl od stížnosti pro porušení zákona nemá pochybnosti ani pokud jde o skutková zjištění krajského soudu, obsažená ve výroku jeho rozsudku, ohledně výše odcizené částky, tj. 1 086 000 ATS (v přepočtu 2 734 548,- Kč). Přes nesoulad ve výpovědích obviněného, poškozeného a svědků, krajský soud přesvědčivě v odůvodnění svého rozsudku vysvětlil a zdůvodnil jak a proč dospěl k uvedené částce. Vycházej z výpovědi obviněného, pokud jde o množství odcizených peněz, jak to navrhoval ministr spravedlnosti, dost dobře nelze, protože ten se o celkové částce nikde konkrétně nezminil a jak stěžovatel správně dovodil, šlo o částku vyšší než 700 000,- ATS, na níž se všichni shodli. V tomto směru tudíž Nejvyšší soud odkazuje stěžovatele na toto rozhodnutí.

Naproti tomu v otázce náhrady škody byl Nejvyšší soud nucen stížnosti pro porušení zákona alespoň zčásti přisvědčit. I při předpokladu, že při protokolaci výpovědi poškozeného na č. l. 135 trestního spisu došlo k písařské chybě a skutečná škoda v ATS činí 1 086 000,- ,jak je uvedeno ve výroku o vině odsuzujícího rozsudku, je zřejmé, že soud poškozenému přiznal více než požadoval. V tomto směru vycházel Nejvyšší soud z toho, že dne 4. 3. 1997 na č. l. 135 poškozený uvedl, že vzal na vědomí poučení poškozeného v trestním řízení a žádá, aby mu byla škoda ve výši 1 000 086,- ATS nahrazena pachatelem. Vzhledem k tomu, že tato škoda měla být způsobena trestným činem loupeže, pro který byl obviněný stíhán, považuje Nejvyšší soud za dostatečně určený důvod nároku na náhradu škody ve smyslu § 43 odst. 2 posl. věta tr. ř. Jinak je tomu ovšem pokud jde o výši požadované náhrady. Ministr spravedlnosti v mimořádném opravném prostředku oprávněně vytýká, že požadovaná náhrada ve výši 1 000 086,- ATS nebyla v průběhu dalšího řízení platně změněna. Prohlášení poškozeného, zaznamenané na č. l. 300 tr. spisu, že souhlasí s tím, aby náhrada škody byla přiznána případně v české měně se stále týká posledně uvedené částky (viz č. l. 299 tr. spisu). Vzhledem k podkladům o aktuální hodnotě cizí měny v kurzu 2,518 Kč za 1 ATS nacházejícím se v trestním spise, na rozdíl od stěžovatele, považuje Nejvyšší soud nárok na náhradu škody dostatečně určený i co do výše, avšak jen pokud se vychází z částky 1 000 086,- ATS. V souvislosti s částkou 1 086 000,- ATS, která je uvedena ve skutkové větě výrokové části rozsudku krajského soudu a proti níž Nejvyšší soud, jak bylo výše uvedeno, nemá námitek, naopak neexistuje jasně formulovaný požadavek poškozeného na náhradu této škody.

Stížnost pro porušení právem vytýká, že věta "Čte se žádost poškozeného o zaplacení náhrady škody ve výši 2 734 548,- Kč, uvedena v protokolu o hlavním líčení (č. l. 310) nemá oporu v trestním spise. Vyplývá to i z vyjádření předsedy senátu krajského soudu, které bylo vyžádáno ve smyslu § 276 tr. ř., že takový doklad neexistuje a že předseda senátu vlastně jen přepočtl do české měny částku 1 086 000,- ATS, uváděnou poškozeným na č. l. 130, vzhledem k níž měl za to, že na č. l. 135 jde o zřejmou písařskou chybu. Za těchto okolností však nemohl soud důvodně zavázat obviněného k náhradě škody ve výši 2 734 548,- Kč. Pokud tak učinil, porušil zákon v ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř. v neprospěch obviněného.

Vrchní soud jako soud odvolací pak porušil zákon v neprospěch obviněného v ustanoveních § 254 odst. 1 tr. ř. a § 256 tr. ř., když ponechal nedotčeným uvedený výrok o náhradě škody, protože tak důsledně nesplnil svou přezkumnou povinnost a zamítl v tomto směru důvodné odvolání obviněného. Na základě podkladů obsažených v trestním spise rozhodl Nejvyšší soud podle § 271 odst. 1 tr. ř. ve

věci sám, protože správně zjištěný skutkový stav v napadených rozhodnutích to umožňoval, tak, jak je uvedeno ve výroku. K částce 2 518 217,- Kč dospěl vynásobením částky 1 000 086,- ATS aktuálním kurzem této měny ve vztahu k české koruně (tj. 2, 518 Kč za 1 ATS).

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)